

Etiske retningslinjer for kjøp av varer og tjenester

Formål

Etiske retningslinjer for Universitetet i Oslo (UiO) skal bidra til at UiO opptrer med stor integritet, slik at allmennheten har tillit til at offentlige anskaffelser skjer på en samfunns-tjenlig måte, samt forebygge uetisk adferd og korrupsjon i forbindelse med anskaffelser.

De etiske retningslinjene ivaretar anbefalinger fra myndighetene om miljø- og samfunnsansvar i offentlig innkjøp, herunder Regjeringens handlingsplan for miljø- og samfunnsansvar, samt de forpliktelser UiO har påtatt seg gjennom medlemskapet i organisasjonene «Grønt Punkt» og «Svanens innkjøperklubb», «Transparency International Norge» og «Initiativ for etisk handel».

Kravene i UiOs etiske retningslinjer for innkjøp er minimumskrav. Alle skal følge lover, forskrifter, rundskriv, relevante bransjeetiske regler og interne regler som gjelder for UiO. Alle som gjør innkjøp på vegne av UiO, er forpliktet til å sette seg inn i Lov om offentlige anskaffelser med tilhørende forskrifter.

Krav og forventninger til den enkelte ansatte

Alle ansatte ved Universitetet i Oslo, og alle som handler på vegne av UiO, skal når de gjør innkjøp på UiO sine vegne opptre i tråd med god forretnings- og forvaltningsskikk, i henhold til gjeldende lovverk og allmenne etiske normer. Gjennom UiOs anskaffelser skal den enkelte bidra til økt verdiskapning for UiO og samfunnet forøvrig. De etiske retningslinjene omhandler UiOs interne forhold i anskaffelsesprosessen, samt forholdet til leverandører og øvrige deler av samfunnet.

Bruk av stilling

Ansatte må ikke bruke sin stilling til personlig gevinst, men ved sine handlemåter opprettholde og heve respekten for sin stilling og dermed gi et godt inntrykk av Universitetet i Oslo. Den enkelte skal opptre med stor integritet.

Inhabilitet

UiOs ansatte skal ikke søke å oppnå fordeler for seg selv eller nærstående personer som gjør at det kan stilles spørsmål ved deres integritet.

UiOs ansatte kan heller ikke i den forberedende fasen ta del i eller søke å påvirke en anskaffelse, gjennom beskrivelser og beslutninger av et anskaffelsesbehov som kan oppfattes som, eller forårsake en interessekonflikt. Det kan gjelde en personlig interesse i anskaffelsen, økonomisk eller på annen måte, direkte eller ved nærstående personer.

Ansatte må ikke ta del i eller påvirke anskaffelser til UiO fra eget eller nærstående personers firma. Hvis innkjøp planlegges gjort fra firma hvor innkjøper vet at UiO-ansatte har interesser, skal den enkelte fratre anskaffelsesprosessen, samt informere nærmeste overordnede om forholdet.

Hvis personlige interesser kan påvirke avgjørelsen i en sak som en har faglig ansvar for, eller at andre med rimelig grunn kan anse dette som sannsynlig, skal saken fremlegges for Seksjon for innkjøp og nærmeste leder for å få avgjort spørsmålet om inhabilitet.

Forretningsomgang og sosialt samvær

Moderate former for gjestfrihet og sosialt samvær hører med til høflig forretningsomgang. Graden av slik oppmerksomhet må imidlertid ikke utvikles slik at den påvirker beslutningsprosessen, eller kan gi andre grunn til å tro det.

Gaver og andre ytelser

Ansatte må ikke for seg selv eller andre motta gaver, provisjon, tjeneste eller annen ytelse.

Reiser i tjenesten

Når leverandører og næringslivet for øvrig tilbyr besøk i private bedrifter, reiser til utstillinger o.l., er det en forutsetning at UiO dekker utgiftene til reise og opphold. Reiser skal alltid godkjennes av overordnet leder.

Privat bruk av rammeavtaler

Rammeavtaler med leverandører om levering av varer og tjenester til UiO skal ikke brukes av ansatte til privat bruk. Ovenstående gjelder også medarbeidernes nærstående dersom fordelene må antas å ha sin bakgrunn i den tilsattes ansettelsesforhold ved UiO.

Fortrolig og riktig informasjon

Fortrolige opplysninger som mottas i forbindelse med tjenesteforhold skal respekteres og ikke brukes til personlig vinning. Informasjon som er mottatt fra markedet om tilbud og tilbydere skal behandles konfidensielt og ikke misbrukes for eksempel ovenfor konkurrerende tilbydere. Lovens krav om at innkjøpere skal opptre i samsvar med god forretningsskikk og ha høy forretningsetisk standard og opptre med stor integritet gjelder uten unntak.

Krav og forventninger til leverandører

UiOs leverandører skal overholde UiOs etiske retningslinjer, relevant nasjonalt lovgivning og internasjonale anerkjente konvensjoner. Leveranser til UiO skal være forenlige i forhold til kravene nedenfor. Kravene angir minimumsstandarder. I tilfeller hvor internasjonale anerkjente standarder og konvensjoner og nasjonal lovgivning og regelverk omhandler samme tema, skal den høyeste standarden alltid gjelde, så langt dette er innenfor gjeldende lands lovgivning.

Miljø

I følge UiOs klimaregnskap har anskaffelsene om lag 60 prosent innvirkning på det klimaavtrykket UiO setter fra seg hvert år.

Det er derfor viktig at leverandøren skal overholde relevante nasjonale og internasjonale miljøstandarder. Leverandøren skal alltid følge føre var-prinsippet knyttet til forurensning, miljørisiko pga andre miljø-og klima-utfordringer. I tillegg skal leverandøren fremme en egen ansvarlig miljøpolicy og bidra til bruk av miljøvennlig teknologi, herunder minimering av egne utslipp, samt arbeide med utvikling av egen klimasatsing.

Menneskerettigheter

Leverandøren skal respektere internasjonale anerkjente menneskerettigheter. Leverandøren skal respektere verdighet, personvern og personlige rettigheter for alle mennesker.

Standarder i arbeidslivet

Organisasjonsfrihet og rett til kollektive forhandlinger

Leverandøren skal sikre og anerkjenne retten til organisasjonsfrihet og legge til rette for kollektive forhandlinger dersom en vesentlig del av arbeidstakerne er enige om

dette. Leverandøren skal legge til rette for at fagforeninger og medlemmer fritt kan utføre sine funksjoner på arbeidsplassen. I de tilfeller hvor organisasjonsfrihet og kollektive lønnsforhandlinger er begrenset av nasjonal lovgivning, skal leverandøren tillate ansatte fritt å velge sine egne representanter innenfor det rommet som lovgivningen tillater.

Tvangsarbeid

Leverandøren skal ikke benytte noen form for tvang i ansettelses- eller arbeidsforhold. Alle ansatte skal stå fritt til å avslutte arbeidsforholdet etter å ha meddelt leverandøren dette i henhold til inngått arbeidsavtale. Leverandøren skal sikre at arbeidsforholdet er basert på frivillighet og uten noen form for trusler.

Barnearbeid

Leverandøren skal være spesielt varsom i forhold til forekomster av barnearbeid. Barn under 15 år eller i skolepliktig alder skal ikke utføre arbeid som kan være til skade for deres utdanning. Dersom leverandøren allerede har et slikt barnearbeid skal det jobbes med en snarlig utfasing.

Diskriminering

Leverandøren skal forby direkte eller indirekte diskriminering basert på etnisk tilhørighet, religion, alder, uførhet, ekteskapsstatus, seksuell orientering, fagforeningstilhørighet, politisk tilhørighet og fremme likestilling i ansettelses-forhold.

Ansettelsesforhold

Leverandøren skal utbetale godtgjørelser som møter enhver nasjonal lovmessig standard for minimumslønn. Lønnen skal være avtalefestet og utbetales den ansatte til avtalt tid.

Arbeidsretten og arbeidslovgivningen i landet der produksjonen finner sted skal etterleves. Leverandøren skal sikre at lovpålagte arbeidstidsbestemmelser overholdes og at alle ansatte mottar arbeidskontrakter som beskriver arbeidsforholdet på et språk den ansatte forstår.

Helse, miljø og sikkerhet

Leverandøren skal sikre at de ansatte har et sunt og sikkert arbeidsmiljø i samsvar med internasjonalt anerkjente standarder og nasjonal lovgivning. Leverandøren skal kontrollere yrkesrisiko og etablere tiltak for å forhindre ulykker og yrkesmessige skader eller sykdommer, herunder tegne lovpålagte forsikringer. Leverandøren skal tilby regelmessig opplæring for å sikre at ansatte har tilfredsstillende kompetanse knyttet til helse- og sikkerhetsspørsmål.

For øvrig skal leverandøren følge frem-forhandlede avtaler og konvensjoner jfr. ILO-konvensjonene.

Korrupsjon og andre uetiske og ulovlige forretningsmetoder

Integritet

Leverandøren skal i alle sine forhold til UiO opptre med stor integritet, slik at allmennheten har tillit til at offentlige anskaffelser skjer på en samfunnstjenlig måte. Leverandøren skal overholde lover og regler knyttet til bestikkelser, korrupsjon, bedrageri og all annen form for uetisk eller ulovlig forretningsvirksomhet.

Det er naturlig at det utvikles relasjoner mellom ansatte hos UiO og leverandør ved langvarige avtaleforhold. Disse relasjonene må ikke påvirke beslutninger ved fremtidige anskaffelser. Det må utvises særskilt aktsomhet før og under en anskaffelsesprosess.

Lån av utstyr

Alle som handler på vegne av UiO plikter å utvise stor forsiktighet ved tilbud om lån av utstyr fra leverandør. En låneavtale må ikke bryte med andre inngåtte innkjøpsavtaler eller være en utilbørlig fordel som påvirker beslutninger ved framtidige eller relaterte anskaffelser. Det skal alltid medtas forhold om lån av utstyr i konkurransedokumentene og i anskaffelsesprotokoll.

Eventuelle økonomiske og andre relevante konsekvenser må alltid vurderes før avtale om lån inngås.

Uetisk adferd, smøring og korrupsjon

Påvirkningshandel er straffbart. Med påvirkningshandel menes en som for seg selv eller andre krever, mottar eller aksepterer et tilbud om en utilbørlig fordel for å påvirke utføringen av stilling, verv eller oppdrag, eller gir eller tilbyr noen en utilbørlig fordel for å påvirke utføringen av stilling, verv eller oppdrag.

Korrupsjon og påvirkningshandel er straffbart i henhold til straffeloven. Både enkeltindividet og foretaket kan straffes med fengsel eller bøter.

Uetisk adferd omfatter ikke bare materielle gjenstander, men også andre fordeler, som for eksempel personlige rabatter ved kjøp av varer og tjenester eller utlån av utstyr uten vederlag til privat bruk.

Konkurransen

Leverandøren skal ikke forårsake eller være en del av brudd på konkurranselovgivningen som ulovlig prissamarbeid, ulovlig markeds-samarbeid eller annen form for adferd som medfører brudd på konkurranselovgivningen.

Det er viktig å opptre med stor varsomhet i forsknings- og utviklingsprosjekter for å unngå at håndteringen av prosjektene blir sammen-blandet med eventuelle senere anskaffelser. Erfaringene fra slike prosjekter kan brukes i utformingen av spesifikasjoner for ordinære anbud, men leverandørene fra utviklings-prosjektene kan da ikke trekkes inn på en måte som diskriminerer, fører til brudd på likebehandlingsprinsippet eller på annen måte begrenser eller utelukker reel konkurranse.

Oppfølging og sanksjoner

Leverandøren er forpliktet til å etterkomme de krav og forordninger som fremkommer i UiOs etiske retningslinjer for anskaffelser, samt bidra til etterlevelse hos eventuelle underleverandører.

UiO kan kreve dette arbeidet dokumentert gjennom, egenerklæring fra leverandør, oppfølgingsmøter eller en egen uavhengig tredjeparts kontroll.

Leverandøren kan selv velge å dokumentere oppfølging av kravene gjennom en relevant og godkjent sertifiseringsordning.

UiO forbeholder seg retten til å gjennomføre anmeldte eller uanmeldte kontroller. Ved gjentatte brudd eller ved grove brudd på etiske retningslinjer, vil alltid være og ansees som vesentlig mislighold av kontraktsforholdet.

